

Een expressief masker uit Ivoorkust

Het op de achterzijde van het omslag afgebeelde masker behoort tot een van mijn favoriete objecten, omdat het met vaardige en zelfverzekerde hand is gesneden. Tezamen met het kostuum en de hoofdbedekking, dat het ongetwijfeld gehad heeft, moet het een evenwichtig geheel zijn geweest. Steeds respect, misschien zelfs vrees, afdwingend als het bij de dans werd gebruikt.

Het hangt prominent in de woonkamer, op een rij met een handvol andere maskers uit hetzelfde gebied. Samen vormen ze daar een zwijgend, maar aanwezig koor. Dit masker is vervaardigd door de We of de Dan in het westen van Ivoorkust. Een vergelijkbaar exemplaar is te vinden in Kerchache, (1988, afb. 361), waar het toegeschreven wordt aan de We. Een andere bron (Ndiaye 1996, afb. 44) noemt de Dan als makers van hetzelfde masker (zelfs het dorp wordt vermeld). Maar wie zich in de cultuur van de Dan en verwante volken verdiept, ontdekt al snel dat toeschrijving op basis van het uiterlijk van het masker erg fluide is als het bijbehorende kostuum en parafernalia ontbreken. Het zou een *deangle* masker (masker dat gedragen wordt door de bewakers van het kamp waarin jongens verblijven tijdens de besnijdenisrituelen) kunnen zijn, of eerder nog een *kagle*. Bij dat type masker zie je vaak een vergelijkbare zoömorfe overgang van snuit naar opengesperde bek, maar een functie toekennen op basis van de vorm van het masker is in dit gebied ondoenlijk daar de functie van de maskers kan veranderen tijdens hun bestaan.

Het masker is van kruin tot kin 30,5 cm hoog en is zorgvuldig gesneden - ook aan de binnenkant - uit een halfharde houtsoort. Onder de ogen zijn koperen nagels geslagen, rond de snuit en tanden bevinden zich resten korstige patina met kaolien. De tanden zijn integraal gekerfd. Dit is redelijk uitzonderlijk, aangezien tanden meestal in ander materiaal uitgevoerd en apart toegevoegd worden (metaal,

zwijn, hond). Het is vooral de agressieve puntigheid van dat bovengebit die het masker zijn imposante, afschrikwekkende karakter verleent. De beeldhouwer heeft opzettelijk verzuimd het gebit in de onderkaak aan te geven, hetgeen de expressie zeer ten goede komt. In de omtrek van het masker zijn gaten aangebracht voor bevestiging van kostuum en hoofddeksel. Het masker vertoont gebruikssporen. Het masker heb ik verworven via mijn vaste runner, die zelf in Ivoorkust woont, in Daloa, het gebied van de Bete. Met deze runner heb ik al jaren een uitstekende relatie. Gemiddeld een keer per jaar kwam hij naar Europa met in zijn koffer een paar objecten, meestal maskers,

soms beeldjes, die hij zelf op zijn zoektocht in het westen van Ivoorkust wist te bemachtigen, soms na lange onderhandelingen met de eigenaars. De afgelopen jaren heeft hij het laten afweten, aanvankelijk door de politieke situatie in zijn land, later ook door zijn weinig florissante economische positie, maar het gaat weer beter en ik vermoed dat hij volgend jaar wel weer eens op de stoep zou kunnen staan. Hij verklaarde dat het masker zo'n 80 jaar oud moet zijn, maar dergelijke verklaringen neem ik altijd met een eetlepel zout natuurlijk.

mail@javierlopezpinon.com

Bronnen:

Kerschache, J., Paudret, J.-L., & Stephan, L. (1988). *L'Art Africain*. Paris: Citadelles & Mazenod
Ndiaye, F. (1996). *Magische maskers. Afrikaanse maskers uit het Musée de l'homme Parijs*. Gent: Ducaju en Zn.

